

GINTARAS KAROSAS

EUROPOS PARKAS
2009

Nuo Svajonių iki Dabar / From a Dream to the Present

UDK 73:502.4(474.5)
Ka458

Viršelyje – Gintaro Karoso *Ženklas* (skirta Lietuvos tūkstantmečiui),
pirmame puslapyje – Gintaro Karoso *Pamatai / Langas*
Cover – Karosas' *The Sign* (dedicated to the Millennium of Lithuania),
first page – *Foundations / Window*

ISBN 978-9955-9763-2-5

GINTARAS KAROSAS

EUROPOS PARKAS
2009

Nuo Svajonių iki Dabar / From a Dream to the Present

Vilnius 2009

Šią knygutę galima būtų vadinti rinkiniu pagrindinių Europos parko kūrimo principų arba atsakymų į klausimus, kuriuos dažniausiai užduoda besidomintieji.

Skiriu savo tėvams – Raimundui ir Vladislavai Karosams

This tiny book can be titled the main principle of creating Europos Parkas or a collection of answers to questions that are frequently asked by those who are interested.

Dedicated to my parents – Raimundas and Vladislava Karosas

Gintaras Karosas, 2009

1986

Intuicija / Pradžia

Iš pradžių pasąmonėje atsirado žodis parkas, – toks erdvus ir platus. Po kiek laiko pradėjau „girdėti“ derinį EUROPOS PARKAS, kuris, jaučiau, yra iš esmės svarbus ne tik man pačiam. Tada man ėjo devyniolikti metai. Senu man dovanotu prieškariniu tėvelio jaunystės opeliuku pradėjau ieškoti vietos netoli Vilniaus, kurioje menas ir gamta galėtų būti kartu, kuri turi gerą aurą ir kurios nežeidžia urbanistinio fono kaimynystė.

Gintaras Karosas. Vygėlių kaimas / Vygėliai Village, Utena, 1977

Intuition / Beginning

In the beginning, the word park, such spacious and wide, popped up in the subconscious. After a while I started “hearing” EUROPOS PARKAS, which I felt was actually important for people besides myself. I was nineteen back then. In the old pre-war Opel that my dad used to drive when he was young I started looking for a place near Vilnius where art and nature could be together, a place with a good aura, one that is not damaged by a neighbourhood of urban background.

1968

Vaikystė gamtoje

Manęs dažnai klausia, kodėl Europos parkas – natūralioje gamtoje, kodėl Europos centro idėjai įprasminti pasirinkau meno kalbą. Todėl, kad meno kalba yra universali, jinau suprantama visiems skirtingų kultūrų atstovams. Gamta amžina ir tobula, tačiau jai prasmę suteikiame mes, žmonės, deja, dažnai – pažeisdami gamtą. Siekiu didžiosios sintezės – tarp meno, gamtos ir žmogaus, išsaugant orumą ir pagarbą aplinkai. Vaikystę praleidau pas senelius Vygėlių vienkiemyje netoli Duokiškio bažnytkaimio, kur iš trijų pusių sodybą supo miškas, už įkalnės laukų horizonto leisdavosi saulė, o visi baldai namuose buvo pagaminti pačių rankomis.

Vygėlių kaimas / Vygėliai Village, Utena, 1970

Childhood in nature

Often people ask me, why Europos Parkas is based in a natural setting, why I chose the language of art to give sense to the idea of the centre of Europe. It is because the language of art is universal, it is understood by all the members of different cultures. The nature is eternal and perfect, yet it is imbued with sense by us, people and unfortunately we often do it by violating the nature itself. I am after the great synthesis between art, nature and man, preserving dignity and respect for the environment. I spent my childhood at my grandparents' in the bowery of Vygėliai near Village Duokiškis, where the homestead was surrounded by woods on three sides, the sun would set over the horizon of hillside fields, and every bit of furniture in the house was made with the inhabitants' own hands.

1978

Piešimas

Nuo vaikystės piešiau, visad žinojau, kuo būsiu, – menininku. Plona plunksna, sėdėdamas dešimtis valandų prie popieriaus lapo, kūriau s a v o erdvę, dažniausiai gamtinę, konstravau s a v o sugalvotą pasaulį.

Gintaras Karosas. *Sutemos*. Popierius, tušas / *The Nightfall*. Paper, ink. 29x19,5, 1985

Drawing

I have been drawing since childhood, I always knew what I'd become – an artist. Using a thin feather, I used to sit for ten hours at a time in front of a page, creating my o w n space, usually of the natural variety, designing the world that I had made up myself.

1987

Gyvenimo projektas

Dėl to, kad pavargau ar nesiseka, nėra priežastis nekurti Europos parko. Gyvenimo projektas juk tęsiasi tol, kol gyveni. Pasirinkau kelią, kad ir ką kada nors veikčiau, juo eiti – pažinti gamtą, formuoti ir apgyvendinti joje kultūros ženklus. Kasdien, praeityje ir ateityje, ryte ir vakare, jaučiu kažką panašaus į pareigą ar savanoriškai priimtą atsakomybę savo šaliai, visuomenei, protėviams. Dėl jų savybių sumos dabar esame tokie.

Gintaras Karosas. Prie Riešės upelio / Near the Riešė River, 1978

Project Life

Me being tired or out of luck was not a good reason not to design Europos Parkas. After all, the Project Life goes on for as long as you are living. I chose the road to travel, no matter what I would be doing, and when – to get to know the nature, to shape signs of culture and to populate the nature with them. Every day, in the past and in the future, in the morning and at night, I feel something close to a duty or a responsibility accepted voluntarily towards my country, the public, our forefathers. Thanks to the sum of their traits, we are what we are now.

1987

Gera aura

Maža pievelė, apyniais apaugę sodybų pamatai, link jų vedė sunkiai automobiliu pravažiuojamas kelias. Ir labai labai jauku. Toks buvo pirmas surastos vietos Europos parkui išpūdis. Norėjosi čia būti, jaučiau gerą aurą aplinkui, ta nuotaika išliko ir dabar. Buvo pavasaris. Kreipiausi į Vilniaus miškų urėdiją, kad leistų kurti Europos parką. O jie sako, kam tau to reikia, juk yra parkų Lietuvoje. Po kelerių metų įkalbinėjimų gavau pirmą oficialų leidimą su antspaudu ant plano. Drąsiau galėjau kūrėti laužus ir bandyti pažinti aplinką.

Gintaras Karosas, Vilnius, 1980

Good aura

A tiny meadow, homestead foundations entangled with hops, a road hardly passable for a motor vehicle leading towards them. And everything so very cosy. That was the first impression of the place I had found for Europos Parkas. I wanted to be there, I felt a good aura all around me, the feeling is still there. It was springtime. I approached the forest stewardship of Vilnius for permit to start building Europos Parkas. And they went like, why do you need that, there are lots of parks in Lithuania. After several years of coaxing, I finally got the first official permit with a seal on the plan. I could burn the fires and try to get to know the surroundings with added bravery.

1991

Pirma skulptūra

Pirma ekskursija buvo skirta Vilniaus dailės akademijos grupės draugams, tuomet galėjau parodyti vieną skulptūrą – *Europos parko simbolį*.

Ją liejau keletą naktų iš eilės iki paryčių, ir ji, Joneikiškų kaimui tapus sunkiai įžengiamu mišku, po daugelio metų gamtos draugiją vėl papildė žmogaus ženklų. Būsimo parko dirvožemis buvo minkštas, pelkėtas, todėl medžiai suvirtę kaip Sibire, bet jaučiau čia esant paslaptį, kuri traukė eiti gilyn, pažinti ir susigyventi su gamta.

Pirmosios Europos parko skulptūros vieta /
The place of the first sculpture of Europos
Parkas, 1988

Pirma ekskursija Europos parke /
The first excursion to Europos Parkas, 1991

The first sculpture

The first excursion was organised for the group mates at the Vilnius Academy of Art, at that time I could only show a single sculpture – *the Symbol of Europos Parkas*. I had been moulding it for several whole nights running, and since Village Joneikiškiai had become a tangle of woods, it once again became a sign of man in the company of nature after many a year. The soil of the would-be park was too soft, boggy and therefore trees were toppled here and there just like in Siberia, but I felt the place held a secret that called me to go on, to get to know the nature and live to become one with it.

1992

Patriotizmas

Nesupratau, kodėl mes turime bėgti į Europą, ieškoti geresnio gyvenimo ar nuotykių kitose šalyse. Mes juk reikalingi čia, kad sukurtume naują Lietuvą, tai šansas ir garbė dalyvauti savo šalies kultūrinio gyvenimo apytakoje. Pasikvieskime Europą į svečius! Tokia mintis siejo į pirmą tarptautinį skulptūros simpoziumą Lietuvoje sukviestus menininkus. Neturėjom telefono; kad raštas, kuriuo kviečiau skulptorius, atrodytų su visais rekvizitais, įrašėme Dailės akademijos kurso draugo nuomojamo buto šeimnininkės telefono numerį. Įvyko simpoziumas tais metais, o po to dar vienuolika kasmet.

Kasamas vienas iš septynių tvenkinių Europos parke /
One of the seven ponds is being formed, 2002

Patriotism

I could not understand why we had to run to Europe, to look for better living or adventure abroad. After all, we are needed here to create a new Lithuania, it is a chance and honour to participate in the metabolism of the homeland's cultural life. Let's invite Europe over! This idea united the artists who were invited to the first international sculpturing symposium in Lithuania.

We did not have a telephone so for the invitation letter to be complete we entered the phone number of the landlord of my mate at the Art Academy. There was a symposium that year, and then eleven more every year after.

1987

Europos centro valstybė

Geografinis Europos žemyno centras yra Lietuvoje, netoli Vilniaus. Sename tarpukario geografijos vadovėlyje nebuvo nurodyta tiksli Europos centro vieta, tačiau konstatuotas jos buvimo prie Vilniaus faktas.

Lietuvos, kaip Europos centro, valstybės idėja man atrodė patraukli ir visiškai nauja, iki tol niekas apie ją viešai nekalbėjo.

Kaip įprasminti Europos centro idėją, kad ji, būdama pernelyg ambicinga, nesudužtų į nepriklausomybę žengiančių ir iš komunistinio jungo besivaduojančių Lietuvos žmonių sąmonėje?

Gintaras Karosas. *Europos centro monumentas / Monument of the Centre of Europe*, 1993

State of the Centre of Europe

The geographical centre of continental Europe is in Lithuania, near Vilnius. An old interwar geography textbook did not give the exact coordinates for the centre of Europe, yet it did state that it existed somewhere close to Vilnius. The idea of Lithuania as a state of the centre of Europe seemed lucrative and was totally fresh, no one had ever mentioned in public before.

How does one give any sense to the idea of the centre of Europe so that it, being overly ambitious, does not break to pieces in the consciousness of people who are on their way to freedom, casting aside communist oppression?

1990

Menas

Kuriu meną, kuris netinkamas pardavimui. Mane domina gamtos ir meno kūrinio santykis, jų abiejų taurus bendravimas lakoniška kalba. Viskas, ką sukursiu, ir liks visam laikui Europos parke jo integralia dalimi, nes čia yra erdvės tylai, pauzei, mąstymui – čia gyvena nekomercinis menas.

Gintaras Karosas. *Ženklas* (skirta Lietuvos tūkstantmečiui) / *The Sign* (dedicated to the Millennium of Lithuania), 2009

Art

I create art that would not sell. I am interested in the relationship between the nature and the work of art, their sublime interaction in a laconic language. Everything I will create will forever remain an integral part of Europos Parkas, as it has space for silence, a pause, a musing – non-commercial art lives here.

1993

Balta varna

Būti baltam tarp juodų paukščių gal ir išskirtinumas, bet nėra joks džiaugsmas, kalbant apie Europos parko muziejaus išgyvenimą faktiškai vien iš savo veiklos ir rėmėjų dėka. Kartais tai panašu į valstybės teisės būti nepriklausoma kainą. Mažai kas tiki, labai nustemba sužinoję, kad gana didelis ir gana sudėtinga veikla užsiimantis Europos parkas dar iš esmės tebėra be valstybės paramos. Lietuvos muziejų sistemoje dominuoja nuo sovietmečio tebeveikiantys biudžetiniai muziejai. Naujos kartos nesiekiantiems pelno nevalstybiniais muziejams būti lygiems dar, matyt, neatėjo laikas. Būti baltai varnai tarp juodų – pranašumas ar trūkumas?

Statomi pirmieji informaciniai kelio ženklai „Europos parkas“ /
The first road signs pointing direction to Europos Parkas are being built, 1995

Black sheep

Being a black animal in a white herd may be something exclusive, but it is no matter of joy speaking about the survival of Europos Parkas museum solely on its own activity and sponsor support. Sometimes it resembles the price the country had to pay to be independent. Few people believe and tend to be nonplussed when they find out that the rather big Europos Parkas, which engages in quite intricate activity, still has no support from the government. The museum system in Lithuania is dominated by budget-run museums that have been there since the Soviet times. Apparently, time has yet to come for next-generation non-profit non-governmental museums to be their full-fledged counterparts. Being a black sheep among white – an advantage or a liability?

2000

Rekordas

Kviesdami žmones vežti senus televizorius į Europos parką, manėme, kad jei atveš keletą šimtų, akcija bus pavykusi. Tokio entuziazmo nebuvo galima nuspėti, jį galėjo paskatinti noras kuo skubiau atsiveikinti su sovietine ideologijos transliavimo priemone. Vieną kart, dar per pačią akciją, kalbėdamas su rytinės laidos žurnalistu pasakiau, kad tai bus pasaulyje didžiausia skulptūra iš televizorių. Ilgai truko nežinomybė, ar 160 tonų, trijų tūkstančių televizorių, daugiau kaip trijų hektarų plote išsidėstęs skulptūrinis medžio silueto labirintas bus pripažintas rekordu. V. Navaitis vieną rytą paskambino ir ramiu balsu, kaip tarp kitko, pasakė, kad „Guinness World Records“ mano „Infomedį“ pripažino didžiausia skulptūra iš televizorių. Dar paprašė kuo ilgiau išlaikyti paslaptį, neskubėti apie pasaulio rekordą pranešti visuomenei, nes apie svarbius dalykus nebūtina skubėti šnekėti.

Gintaras Karosas. *LNK Infomedis / LNK Infotree*, 2000

The Record

By inviting people from all around Lithuania to bring their TV sets to Europos Parkas we thought that should they bring several hundreds of those, we would have succeeded. One could not have expected such enthusiasm, it could have been driven by the desire to say goodbye to the means of broadcasting Soviet ideology a.s.a.p. Once, while the campaign was still underway, I was talking to a journalist of a morning show and I said that this would be the world's largest sculpture made from TV sets. It was not clear for a long time whether the 160-ton sculptural tree silhouette consisting of three thousand TV sets and covering an area of three hectares would be recognised a record. Vytautas Navaitis phoned me one morning and in a calm voice told me nonchalantly that Guinness World Records had recognised my Infotree the largest sculpture made from televisions. He also asked me to keep it secret for as long as possible, not to rush to tell the public about my world record as important things need not be talked about in a hurry.